

ZACHT

literair-historisch tijdschrift

LAWIJD

7-3

Alice Nahon en haar omgang met
Gerard Walschap en Eddy du Perron

Mystiek, ethiek en etiquette volgens

Désanne van Brederode

Het pak van Bomans

Filip de Pillecyn en de Duitse connecties

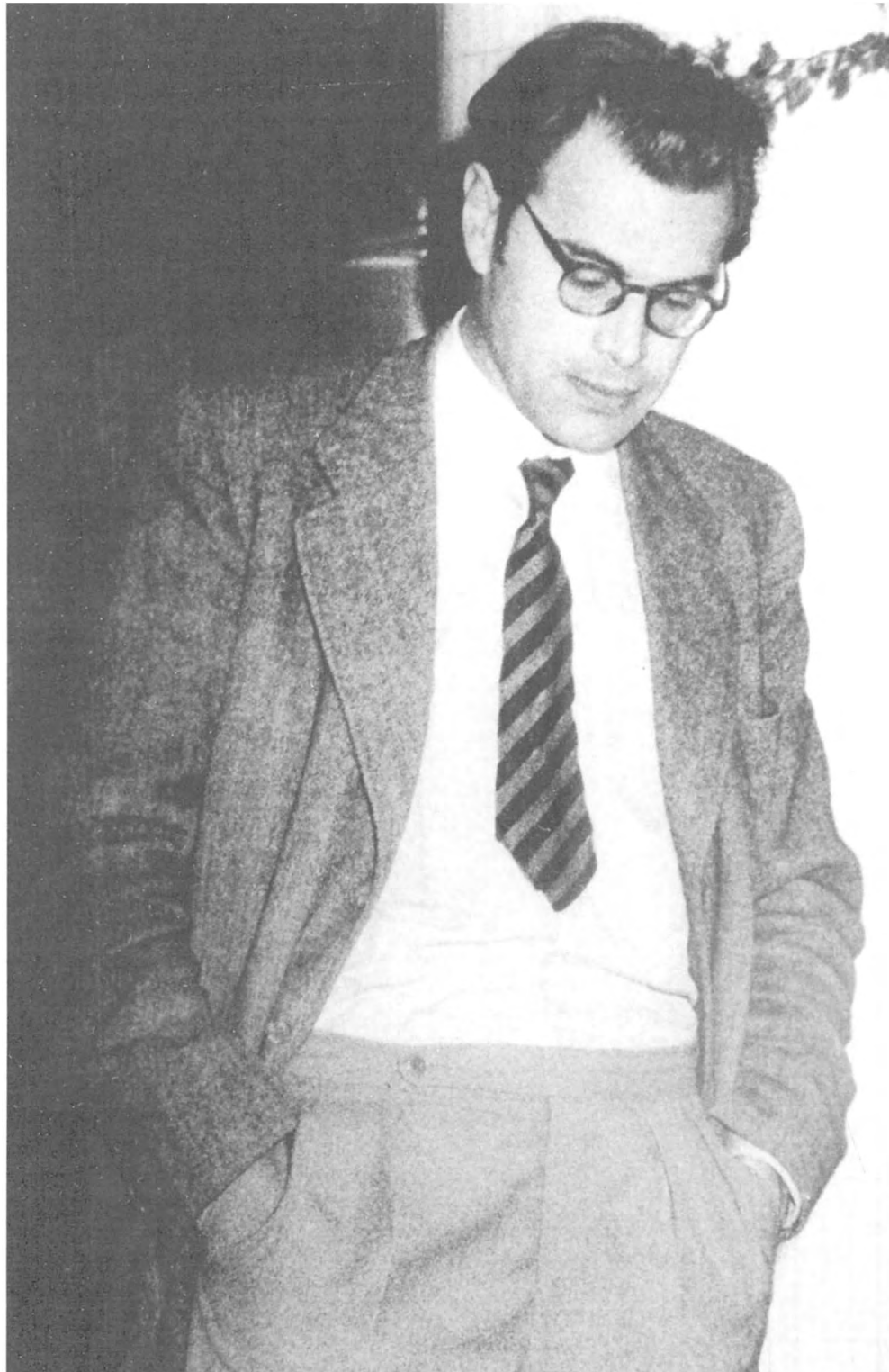
PEN Nederland en de Hongaarse opstand

Hans Renders

HET PAK VAN BOMANS

In *Het Parool* van 22 februari 1992 schreef ik een recensie van een bloemlezing brieven die Godfried Bomans met grote regelmaat van zijn lezers ontving, een leuk boekje met onhandig geformuleerde fanmail aan een beroemde schrijver. Als reactie op die bespreking kreeg ik een telefoontje van een meneer wiens vrouw net was overleden. Hij had een dik pak correspondentie tussen zijn vrouw Nettie (voordat ze zijn vrouw was) en de jonge Godfried Bomans liggen. Voor 1992 was er in de Bomanskunde nooit over Nettie gerept. De correspondentie begon in 1936, Bomans was toen 23 jaar. Haar latere echtgenoot had, zo zei hij, voor mij de meest interessante passages uit de brieven gehaald en ze overgetikt. De weduwnaar stuurde mij uiteindelijk toch kopieën van de originele (niet gecoupeerde) brieven toe en schreef in een begeleidend briefje dat Nettie smoorverliefd op Bomans was en hij op haar, terwijl ze zich al geëngageerd had met haar latere echtgenoot. Nettie had het contact met Bomans in 1940 verbroken, nadat hij op een Amsterdams terras te veel belangstelling aan de dag had gelegd voor de sierlijke bewegingen van een passerend meisje. Zijn brieven had ze altijd zorgvuldig bewaard.

In de loop der jaren kreeg ik nog meer brieven van en aan Godfried Bomans aangereikt. Een keer belde een mevrouw mij op die beweerde meer dan zeshonderd brieven van Bomans onder haar bed te hebben liggen. Dat bleek nog waar te zijn ook! Nadat ik daarover publiceerde (in *NRC Handelsblad* van 25 mei 1993) kreeg ik weer andere correspondentie ter inzage. Zo was de heer J. van Rijswijk zo vriendelijk mij een geestige brief toe te sturen die Bomans hem in 1969 had geschreven. Van Rijswijk had meegedaan aan een mede door Bomans gepresenteerde televisie-uitzending waarin jonge uitvinders een prijs konden winnen voor een inventief idee of ontwerp. Zes kandidaten kwamen in de finale. Van Rijswijk werd niet de winnaar, maar hij kreeg wel een briefje van Bomans, waarschijnlijk samen met vier anderen: 'Ik moet even het volgende aan u kwijt. Toen de stemmen staakten

Godfried Bomans, ca. 1940 [Letterkundig Museum]

en de voorzitter de doorslag moest geven bedoelde ik Uw naam te noemen, maar vergiste me en noemde de verkeerde. Toen die verscheen kon ik niet meer terug en liet het zo. Voor mij (en voor heel Nederland) was U verre weg de beste. Het spijt me, dat het zo gelopen is. Uw Godfried Bomans'.

Brieven van Godfried Bomans hebben in de loop der jaren regelmatig tot commotie geleid. Voor wie daar meer over wil weten, verwijs ik naar *Vrij Nederland* van 24 augustus 1994, *Humo* van 27 augustus 1996 en *Weekend* van 7 september 1996. Om een idee te krijgen waar die commotie dan over ging, is het voldoende hier de kop van het rijk geïllustreerde artikel in *Weekend* te citeren: 'Stierf Godfried Bomans uit liefdesverdriet omdat zijn minnares voor een ander koos?'. Mijn publicatie over die zeshonderd brieven bracht ook Jeroen Brouwers aan het speculeren over de identiteit van de vrouw aan wie al deze brieven gericht waren en die nog in leven is. Overigens heeft hij nooit haar ware naam kunnen achterhalen.

De hier afgedrukte brief van Willy Corsari is een reactie op een boekje dat in 1950 bij De Bezige Bij verscheen, onder de titel *Over Willy Corsari*. Op verzoek van Henriëtte van Eyk, samensteller van deze uitgave, schreef Bomans een vriendelijke bijdrage. Met de in de brief genoemde Geert wordt waarschijnlijk de uitgever van De Bezige Bij, Geert Lubberhuizen, bedoeld.

Michel van der Plas schreef het eerste deel van een biografie *Godfried. Het leven van de jonge Bomans*, er verscheen nooit een tweede deel omdat hij Bomans' weduwe niet voor het hoofd wilde stoten. Overigens is helemaal niet zeker dat Van der Plas zich geremd voelde door de vele Weibergeschichte die hij in het leven van Bomans tegenkwam.

Heemstede

January 1940

Lieve Nettie,

Gisteren, Zondag, ben ik naar Amsterdam gegaan om jou te ontmoeten, maar toen ik er eenmaal was dorst ik niet, heb toen een uur in Cineac gezeten op het Damrak en ben toen maar weer naar huis gegaan. Ik vreesde dat je het niet meer prettig zoudt vinden als ik kwam en had er toen ook geen plezier meer in. Ik geloof dat je ook dien laatsten avond niet goed wist wat met mij aan te vangen, en je hebt ook eigenlijk wel gelijk, ik kom zoo maar binnen vallen zonder te schrijven of te vragen of je het wel wilt, en je zult je van mij wel een ongunstig idee gevormd hebben, daarom. Maar dat zou toch niet juist zijn. Ik ben altijd zoo blij je te zien, en verlang er van tijd tot tijd zoo hevig naar dat ik dan pardoes ga. Maar voor *jou* beteekent het niet wat het voor mij beteekent, dat bedacht ik gisteren en toen ging ik maar weer naar huis.

Intusschen weet je nu niets over de poes. Laat ik je dit dan schriftelijk vertellen. Toen jij hem (of haar, dat weten de geleerden nog

7 Sleemstade
January
1940.

Lieve Nettie,

Gisteren, zondag, ben ik naar Amsterdam
gegaan om jou te ontmoeten, maar toen ik
er eenmaal was dacht ik niet, heb toen
een uit in Cineac geketen op het Damrak
en ben toen maar weer naar huis gegaan.
Ik wou dat je het niet meer met mij zoudt
vrienden als ik kwam en had er toen ook
jelen plezier meer in. Ik geloof dat je ook
dein laatste avond niet goed wist wat met
mij dan te rangen, en je hebt ook zijacht
wel gelijk, de kom zoo maar binnen vallen
zonder te rijden of te wagen of je het wel
wilt, en je dult je van mij wel een on-
gunstig idee gevormd hebben, daarom.
Maar dat zou toch niet juist zijn. Ik ben
altijd zoo blij je te zien, en verlang er van
tijd tot tijd zoo hevig naar dat ik dan par-
doer ga. Maar voor jou betekent het niet
wat het voor mij betekent, dat be-
dacht ik gisteren en toen ging ik maar

weer terug naar huis.

Intusschen weet je nu niets over de
pres. Laat ik je dit dan schriftelyk vertel-
len. Toen je hem (of haar, dat weten de
geleerden nog niet) niet hebben wou,
ront de een mevrouw Vermeij in Laren,
die er erg mee in haar schik was. Ze
krygt hem den 1^{den} Februari, wanneer
de vanuit Nijmegen naar alstam moet,
enke de pres dan in Hilversum aankomt.
Ik kan hem dus niet meer aan je vriendin
geven.

En nu weet de luitenant niets
meer te vertellen. Ja, toch nog, je ront
dat kleine Loosdrechtje van myn kant, nu
Vastenront en Zondag 3 Maars (half van
~~10~~ ^{of 10} kwart over een tot half twee) worden
er twee andere van myn opgevoerd.
Mirakein heb je 2 in om te winteren. Dat
zou leuk zyn.

nu netje, alle beste wen-
schen die ik bedenken kan, bied ik je
aan voor dit nieuwe jaar. Dag!

Profriet.

niet) niet hebben wou, vond ik een mevrouw Verwey in Laren, die er erg mee in haar schik was. Zij krijgt hem den 7den Februari, wanneer ik vanuit Nijmegen naar A'dam moet, en de poes dan in Hilversum aanreik. Ik kan hem dus niet meer aan je vriendin geven.

En nu weet ik helemaal niets meer te vertellen. Ja, toch nog, je vond dat kleine hoorspelletje van mij leuk, nu, Vastenavond en Zondag 3 Maart (van kwart of tien over een tot half twee) worden er twee anderen van mij opgevoerd. Misschien heb je zin om te luisteren. Dat zou leuk zijn.

Nu Nettie, alle beste wenschen die ik bedenken kan, bied ik je aan voor dit nieuwe jaar. Dag!

Godfried

Willy Corsari

Prins Hendriklaan 36

Amsterdam-Z

Tel: 21614

Lieve Godfried,

Dank voor je aardige artikel, wel erg geflatteerd overigens! Ik hoop dat je hersteld bent. Zou je veel te zeggen hebben, maar ik geef de hoop op je nog eens te zien. En ik schrijf ook maar niet veel, heb weer zoveel verdriet en teleurstellingen gehad in de afgelopen maanden, dat ik al mijn weerstand nodig heb om niet in elkaar te zakken. Waarom valt nu nooit eens een vliegtuig met mij naar beneden?!

Ik wens je het allerbeste toe. Waarschijnlijk ga ik weg. Ik had na de oorlog dadelijk helemaal weg moeten gaan uit Holland, dat zou veel beter zijn geweest.

Ook jij bent dus nog steeds niet naar Engeland en Amerika. Jammer.

Geert vond je artikel buitengewoon aardig. Dag Godfried, mijn allerbeste wenschen.

Willy

Willy Corsari met twee verpleegsters, foto: Vereenigde Fotobureaux